

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Kinga Sternik

w sprawie **D. S.**

o wyrok łączny

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 20 czerwca 2024 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

z dnia 1 lutego 2024 r., sygn. akt IX K 474/23,

**uchyla zaskarżony wyrok łączny i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Bielsku-Białej do ponownego rozpoznania.**

Jarosław Matras

Michał Laskowski

Marek Pietruszyński

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 1 lutego 2024 r., sygn. akt IX K 474/23, Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej, po rozpoznaniu sprawy D. S., skazanego (zgodnie z częścią wstępną tego orzeczenia) prawomocnymi wyrokami:

„1) wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 5 marca 2015 r. sygn. akt II K 110/15 za przestępstwo z art. 190 § 1 kk popełnione 27 stycznia 2015 r. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie; postanowieniem Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 22 stycznia 2016 r. sygn. akt IX 1 Ko 3666/15 kara ograniczenia wolności została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności, wykonaną w całości 12 sierpnia 2016 r.; kara ograniczenia wolności została następnie objęta karą łączną 3 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 30 stycznia 2018 r. sygn. akt III K 252/17, która została wykonana w całości 3 lutego 2021 r.;

2) wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 11 marca 2015 r. sygn. akt II K 109/15 za ciąg przestępstw z art. 226 § 1 kk popełnionych 13 listopada 2014 r., 9 grudnia 2014 r., 12 grudnia 2014 r. i 17 grudnia 2014 r. na jedną karę 8 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie oraz za przestępstwo z art. 190 § 1 kk i art. 226 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełnione 17 grudnia 2014 r. na karę 2 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie; w miejsce jednostkowych kar ograniczenia wolności została skazanemu wymierzona kara łączna 8 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata; postanowieniem Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 10 lutego 2017 r. kara ograniczenia wolności została zarządzona do wykonania, a następnie została objęta karą łączną 3 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 30 stycznia 2018 r. sygn. akt III K 252/17, która została wykonana w całości 3 lutego 2021 r.;

- 3) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 19 września 2016 r. sygn. akt III K 832/16 za przestępstwo z art. 278 § 1 kk popełnione 19 kwietnia 2016 r., gdzie szkoda wyniosła 779,95 zł, na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata, która następnie została objęta karą łączną 3 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 30 stycznia 2018 r. sygn. akt III K 252/17, która została wykonana w całości 3 lutego 2021 r.;
- 4) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 6 października 2016 r. sygn. akt IX K 907/16 za przestępstwo z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 § 1 kk popełnione 3 lipca 2016 r. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie; postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 25 lipca 2017 r. sygn. akt IX 1 Ko 575/17 kara ograniczenia wolności została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności, na poczet której został zaliczony okres od 4 lipca 2016 r. godzina 19:40 do 5 lipca 2016 r. godzina 13:50; kara ograniczenia wolności została następnie objęta karą łączną 3 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 30 stycznia 2018 r. sygn. akt III K 252/17, która została wykonana w całości 3 lutego 2021 r.;
- 5) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 31 stycznia 2017 r. sygn. akt III K 1257/16 za przestępstwo z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 kk popełnione w okresie od 6 lutego do 8 marca 2016 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda; postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 17 grudnia 2020 r. sygn. akt III 1 Ko 1098/20 kara grzywny została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności; kara pozbawienia wolności została wykonana w całości 14 stycznia 2018 r.;
- 6) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 13 lutego 2017 r. sygn. akt III K 1446/16 za przestępstwo z art. 278 § 1 kk popełnione w okresie od 24 do 27 września 2016 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata oraz karę grzywny w wysokości 70 stawek dziennych po 10 zł każda; postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 9 lipca 2018 r. sygn. akt III 1 Ko 925/18 kara pozbawienia wolności została zarządzona do wykonania i na jej poczet zaliczono okres od 27 września

2016 r. godzina 19:35 do 28 września 2016 r. godzina 12:15, a następnie została objęta karą łączną 3 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 30 stycznia 2018 r. sygn. akt III K 252/17, która została wykonana w całości 3 lutego 2021 r.; kara grzywny została zamieniona na karę zastępczą pozbawienia wolności i wykonana w całości 27 lipca 2021 r.;

7) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 24 października 2017 r. sygn. akt III K 1043/17 za przestępstwo z art. 281 kk i art. 280 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełnione 19 lipca 2017 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności, która następnie została objęta karą łączną 3 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 30 stycznia 2018 r. sygn. akt III K 252/17, która została wykonana w całości 3 lutego 2021 r.;

8) wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 28 czerwca 2018 r. sygn. akt IIK 425/18 za przestępstwo z art. 226 § 1 kk popełnione 18 grudnia 2014 r. na karę 1 roku ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie; postanowieniem Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 28 października 2021 r. sygn. akt III 1 Ko 2355/21 kara ograniczenia wolności została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności i wykonana w całości 7 czerwca 2022 r.;

9) wyrokiem Sądu Rejonowego w Pszczynie z 15 kwietnia 2022 r. sygn. akt II K 5/22 za przestępstwo z art. 178a § 1 kk popełnione 3 października 2021 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, która została wykonana w całości 4 listopada 2022 r.; wobec skazanego orzeczono także środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat;

10) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 9 listopada 2022 r. sygn. akt IX K 17/22

a. za przestępstwo z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione pomiędzy 1 a 23 sierpnia 2021 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności;

b. za przestępstwo z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk, gdzie szkoda wyniosła 514,45 zł, popełnione w okresie od 10 września do 23 października 2021 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

c. w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności została skazanemu wymierzona kara łączna 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której został zaliczony okres od 13 sierpnia 2021 r. godzina 15:45 do 14 sierpnia 2021 r. godzina 12:30 oraz od 22 sierpnia 2021 r. godzina 23:00 do 24 sierpnia 2021 r. godzina 20:10, a którą skazany odbywa od 3 czerwca 2023 r. do 29 lipca 2024 r.;

11) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 7 grudnia 2022 r. sygn. akt IX K 1448/21 za przestępstwo z art. 278 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 278 § 1 kk i art. 288 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełnione 7 grudnia 2021 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, którą skazany będzie odbywał od 29 lipca 2024 r. do 26 marca 2025 r.;

orzekł:

1. na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Pszczynie z 15 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 5/22, wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 9 listopada 2022 r., sygn. akt IX K 17/22, szczegółowo opisanej w pkt. 10a części wstępnej wyroku oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej z 7 grudnia 2022 r., sygn. akt IX K 1448/21, wymierzył skazanemu karę łączną 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na mocy art. 577 k.p.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w pkt. I wyroku zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, tj. okres wykonanej w całości kary 4 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Pszczynie z 15 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 5/22, okres od 13 sierpnia 2021 r. godzina 15:45 do 14 sierpnia 2021 r. godzina 12:30, od 22 sierpnia 2021 r. godzina 23:00 do 24 sierpnia 2021 r. godzina 20:10 oraz okres od 3 czerwca 2023 r. do 1 lutego 2024 r.;
3. na mocy art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego w pozostałym zakresie;

4. na mocy art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w sprawie, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Powyższe orzeczenie nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron postępowania i uprawomocniło się w dniu 9 lutego 2024 r. W sprawie nie sporządzono pisemnego uzasadnienia rozstrzygnięcia (k. 82 akt IX K 474/23).

Kasację na korzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając powyższy wyrok w całości wskazał na „*rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego, to jest art. 410 k.p.k. i art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. oraz art. 85 § 1 k.k., poprzez błędne przyjęcie, wbrew ujawnionemu w toku rozprawy materiałowi dowodowemu oraz wskazanie w komparycji, iż w sprawie Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej o sygn. akt IX K 1448/21 D. S. pozostaje skazany na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, a następnie połączenie trzech kar jednostkowych pozbawienia wolności, wymierzonych wymienionemu przez: Sąd Rejonowy w Pszczynie wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 5/22 - w rozmiarze 4 miesięcy i Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej wyrokami z dnia: 9 listopada 2022 r., sygn. akt IX K 17/22 - w rozmiarze 1 roku i z dnia 7 grudnia 2022 r., sygn. akt IX K 1448/21 - w rozmiarze 8 miesięcy oraz w ich miejsce orzeczenie kary łącznej 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy w dniu wyrokowania ostatnia z wymienionych kar jednostkowych nie istniała już w obrocie prawnym, z uwagi na jej zamianę na karę 30 dni aresztu, zgodnie z prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 1 października 2023 r., wydanym w trybie art. 2a k.w., a zatem nie mogła być połączona z innymi karami.*”

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bielsku-Białej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna i to w stopniu oczywistym, uzasadniającym jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodzić się trzeba ze skarżącym co do tego, że wyrok łączny Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 1 lutego 2024 r., sygn. akt IX K 474/23, wydany

został z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa procesowego, wskazanych w zarzucie kasacji. Otóż nie ma wątpliwości co do tego, że uchybienie, którego dopuścił się sąd orzekający w tej sprawie, polegało na nieuwzględnieniu istotnej zmiany wyroku, który został wydany przez Sąd Rejonowy w Bielsku- Białej w sprawie sygn. akt IX K 1448/21. Jak wynika z akt tej sprawy (k. 167) Sąd Rejonowy w Bielsku- Białej postanowieniem z dnia 1 października 2023 r., - *na podstawie art. 2a § 1 k.w. w zw. art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 124 § 1 k.w. - zamienił orzeczoną wobec D. S. w pkt I wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku- Białej z dnia 7 grudnia 2022 r., sygn. akt IX K 1448/21 karę pozbawienia wolności na karę aresztu w wymiarze 30 dni*. Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 18 października 2023 r. (k. 179 akt IX K 1448/21).

Informacja dotycząca wskazanej zmiany, została zupełnie pominięta przez sąd – z naruszeniem art. 410 k.p.k. – który orzekając o wyroku łącznym wadliwie przyjął, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku- Białej z dnia 7 grudnia 2022 r., sygn. akt IX K 1448/21, skazanemu wymierzono karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, co znalazło się w komparycji wyroku z rażącym naruszeniem art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. Karę tę następnie połączył z karami pozbawienia wolności orzeczonymi wyrokami wydanymi przez Sąd Rejonowy w Pszczynie z dnia 15 marca 2022 r. (błędnie w komparycji wyroku łącznego SR wskazał datę 15 kwietnia 2022 r.), sygn. akt II K 5/22 oraz Sądu Rejonowego w Bielsku- Białej z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. akt IX K 17/22, za czyn opisany w pkt 10 a komparycji.

Rację ma zatem skarżący co do tego, że sposób procedowania Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej nie był prawidłowy, skoro jego uwadze uszła tak zasadnicza okoliczność, dotycząca kwestii kary jednostkowej (zmiany jej rodzaju na areszt, który nie podlegał łączeniu z karą pozbawienia wolności), a zatem okoliczności wyłączającej możliwość zastosowania w tym wypadku instytucji kary łącznej (art. 85 k.k.). W konsekwencji powyższego uchybienia procesowego doszło także do rażącego naruszenia art. 86 § 1 k.k. poprzez wymierzenie skazanemu kary łącznej przekraczającej maksymalną jej granicę. Zgodnie z tym przepisem (w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem

COVID-19 Dz. U z 2022 r. poz. 2141 t.j.) sąd wymierza karę łączną w granicach od powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, co oznacza, że w tej sprawie, granice kary łącznej pozbawienia wolności wyznacza z jednej strony podwyższona o jeden miesiąc kara wymierzona w wyroku o sygn. akt IX K 17/22 za czyn opisany w pkt 10 a komparycji wyroku łącznego, a z drugiej strony suma kar pozbawienia wolności wynikająca z dwóch połączonych wyroków (4 miesiące oraz rok). Bezspornie więc wymierzenie przez Sąd Rejonowy w Bielsku Białej kary łącznej roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności nastąpiło z obrazą przepisu art. 86 § 1 k.k.

Mając zatem na uwadze występujące w tej sprawie rażące uchybienia, których wpływ na treść orzeczenia nie budzi wątpliwości, zaskarżony wyrok łączny należało uchylić, a sprawę w tym przedmiocie przekazać sądowi I instancji do ponownego jej rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd uważnie przeanalizuje wszystkie akta spraw, których dotyczy postępowanie w przedmiocie wyroku łącznego i zapisy w tych aktach będzie miał na uwadze orzekając w tym przedmiocie. Ubocznie tylko trzeba zwrócić uwagę na uchybienie jakiego dopuścił się Sąd Rejonowy w Bielsku -Białej wydając postanowienie w dnia 1 października 2023 r. W postanowieniu tym zamieniono karę 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną w sprawie IX K 1448/21 na karę 30 dni aresztu. Poza uwagą tego sądu pozostał fakt przypisania D. S. wyrokiem z dnia 7 grudnia 2022 r. (IX K 1448/21) **jednego czynu** wyczerpującego dyspozycję art. 278 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Skoro zachowanie skazanego stanowiło jedno przestępstwo, kwalifikowane kumulatywnie, to jedna była też wartość mienia stanowiącego przedmiot tego czynu, a to wykluczało możliwość zastosowania mechanizmu kontrawencjonalizacji.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w wyroku.

Jarosław Matras

Michał Laskowski

Marek Pietruszyński

[PGW]

[ms]